

**A FEASIBILITY STUDY ABOUT THE PROJECT FOR EXCHANGING THE
LOW PRODUCTIVE OLD TEA BUSHES WITH
HIGH PRODUCTIVE SELECTED TEA CLONES**

**VERİMDEN DÜŞMÜŞ YAŞLI ÇAYLIKLARIN SELEKSİYONLA ELDE EDİLMİŞ
ÜSTÜN VERİMLİ KLONLARLA YENİLENMESİ PROJESİ İLE İLGİLİ FİZİBİLİTE
ÇALIŞMASI**

*** Dr. Turgay TURNA**

**** Dr. Muammer SARİMEHMET
MAHMUTOĞLU**

***** Dr. Hülya**

SUMMARY

In our country 6 % of tea plantation areas that began to establish since 1938 and spread out 767,000 decars and all of them established with tea seeds have been completed their economical lives. For the improvement and rehabilitation of tea culture that is the main source of living in East Black Tea Region, it is necessary to renew the tea plantation which have been established with seeds and completed their economical lives. According to the renowation program, high productive selected tea clones must be replaced with low productive old tea bushes, respectively

Tea seedlings which are propagated from selected tea cuttings have the same properties with its full grown tea bushes. Tea gardens which are established with the same selected tea clones that have high quality, high productivity, high resistance against pest and diseases, high adaptation ability to the environmental conditions have the same identical properties. For that reason, the method of clonal propagation is used all of the tea producing countries.

The success of clonal propagation depends on the determination of the full grown tea bushes which has high quality, high productivity, high resistance against pests and diseases in different ecological conditions by means of a successful clonal propagation methods.

In this study, it is proposed that the renowation program have to begin in the region from Araklı (Karadere) to Georgia Border that its altitude above the sea level between 0 – 500 m's and has been established between 1938 -1940 years and now all of them are between 55-60 years old tea gardens. Clonal propagation gardens that will be established in the first 6 years of this study, not only will have demonstrative properties, but also will provide a source for clonal propagation.

ÖZET

Ülkemizde, 1938 yılında tesisine başlanan ve artan oranlarda genişleyerek 767 bin dekara erişen ve tamamı tohumla tesis edilmiş olan, çay tarım alanlarımızın % 6'sı ekonomik ömrünü doldurmuş bulunmaktadır. Doğu Karadeniz bölgesinin ana geçim kaynağı olan çay tarımının ıslahı ve rahabilitasyonu için; tohumla tesis edilmiş, ekonomik ömrünü tamamlamış veya tamamlamak üzere olan çay bahçelerinin sökülerek yenilenmesi zorunludur. Yaşlanarak verimden düşen çaylıkların uygun bir yenileme programı uyarınca sökülerek yenilenmeleri gerekmektedir.

Büyük emek ve çabayı gerektiren yenileme çalışmalarında verim ve kalitesi belirsiz tohumların değil, üstün verim ve kaliteye sahip olduğu belirlenen anaç çay ocaklarından alınan klon fidanların kullanılması elzemdir.

Çelikle üretilen çay fidanları anaç bitkinin tüm özelliklerini adeta kopyalanmış gibi taşır. Seleksiyon ile belirlenen üstün nitelikli bol ürün veren, hastalık ve zararlılara dayanıklı, çevre koşullarına iyi uyum sağlamış anaç çay ocaklarından alınan çeliklerle kurulan çay bahçeleri özdeş özelliklere sahip olacaktır. Bu nedenle çelikle üretim yöntemi dünyadaki çay üretici ülkelerde yaygın şekilde kullanılmaktadır.

Çelikle üretimin başarısı, geniş kapsamlı ve sağlıklı bir klon seleksiyon programı ile farklı ekolojik koşulların her birinde, yöreye uyum sağlamış, üstün verim ve kaliteye sahip, hastalık ve zararlılara dayanıklı anaç ocakların tespitine bağlıdır.

Bu projede yenileme çalışmasına, birinci derecede ekonomik çay alanı kabul edilen, doğuda Gürcistan sınırından batıda Araklı'ya (Karadere) kadar uzanan yörede, 0,500 m rakımlar arasındaki bölge içinde, 1938-1940 yıllarında kurulmuş olup bugün 55-60 yaşında olan bahçelerden başlanması önerilmektedir. Projenin ilk 6 yılında kurulması planlanan klon bahçelerin demonstratif özellikte olması yanı sıra, yeni çay bahçelerinin tesisinde, çelik üretimi için kaynak olacaktır.

Çay İşletmeleri Genel Müdür Yardımcısı

** Çay Araştırma Enstitüsü Müdürü

***Çay Tarım Dairesinde Şube Müdürü, Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü 2004/RİZE